

Utbildningsdepartementet
Gymnasie- och vuxenutbildningsenheten
Christina Hassel

Stockholm

Vår referens

Dnr

2018-12-12

Hanna Cederqvist

U2018/03652/GV

Remissyttrande – En andra och en annan chans – ett komvux i tiden (SOU 2018:71)

Företagarna har getts möjlighet att yttra sig över utredningen En andra chans – ett komvux i tiden (SOU 2018:71) och vill framföra följande synpunkter. Remissvaret fokuserar på arbetsmarknadens behov och Företagarnas syn på vilken roll komvux kan och bör spela i arbetsmarknadens kompetensförsörjning.

Urvalsregler

Företagarna har vid tidigare dialog med utredningen delat med oss av vår syn på urvalssystemets utformning. Framförallt utifrån vilka effekter det får att prioritera individer som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Det får negativa effekter för dels de individer som befinner sig relativt nära arbetsmarknaden, men inte får möjlighet att läsa upp nödvändiga kurser, och därmed hämmar deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Det hämmar därtill företags och andra arbetsgivares kompetensförsörjning och bidrar till onödiga samhällskostnader. Därför är det glädjande att utredningen föreslår en förändring av urvalsreglerna. Förslaget innebär att det inte är den med **kortast utbildning** som ska prioriteras i de fall antal platser inte räcker till, utan att det är den med **störst behov** av utbildningen.

Denna föreslagna förändring kan stärka komvux:s roll som kompetensförsörjare till arbetsmarknaden och till landets företag. Det stärker möjligheterna för de individer som befinner sig nära arbetsmarknaden, som behöver komplettera sin utbildning, att ta steget ut i arbete. Det öppnar på ett bättre sätt upp komvux som utbildningsväg även för yrkesverksamma som vill kompetensutveckla sig eller karriärväxla. Med hjälp av validering kan befintlig kompetens fångas upp och utbildning ske mer effektivt och på rätt nivå för individen.

En förändring av urvalsreglerna som hanteras rätt medför ökad genomströmning i komvux vilket är av stor vikt när kompetensbristen är så omfattande som den är idag, såväl i privat och offentlig sektor. Det ger även bättre förutsättningar för stärkt dynamik i form av ökad rörlighet och kontinuerlig kompetensutveckling samt att arbetsmarknadens behov av arbetskraft med rätt kompetens kan mötas bättre och mer effektivt.

Dock kommer effekterna av denna förändring vara fullkomligt beroende av hur kommunernas antagningsenheter bedömer vilka individer som har störst behov. Förslaget är en god ambition, dock gör Företagarna bedömningen att risken att förslaget är otillräckligt för att säkerställa verklig effekt. Det är viktigt att förslaget formuleras på ett sådant sätt att komvux:s roll som kompetensförsörjare till arbetsmarknaden ligger i fokus. Förändringen bör bättre tydliggöra att komvux ska möjliggöra för yrkesväxlare och individer som står nära arbetsmarknaden att få tillgång till utbildning som ger den kompetens näringslivet och övriga arbetslivet behöver.

Komvux som kompetensförsörjare

Utredningen lyfter att synen på komvux och dess roll har utvecklats från att kretsa kring individens möjligheter till utbildning och utveckling, till att spela en större roll som kompetensförsörjare till arbetsmarknaden, ett stöd för etablering av nyanlända och ett sätt för individer att stärka och bredda sin kompetens. Företagarna delar utredningens syn på att vuxenutbildningen behöver utvecklas för att följa utvecklingen av arbetsmarknadens och individers behov.

Företagarna vill understryka att komvux kan spela en större och viktigare roll i kompetensförsörjningen till Sveriges företag. Kompetensbristen är rekordstor. 99,4 procent av landets företag har färre än 50 anställda. Det är i dessa företag 4 av 5 nya jobb på svensk arbetsmarknad skapas. Kompetensbristen hämmar företagets tillväxt vilket har en rad negativa effekter för företagare och deras verksamhet, men det ger även effekter för svensk ekonomi i stort. Att arbetstillfällen finns men inte tillsätts är ett stort problem. Hela 8 av 10 företagare upplever att det är svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens. Det finns mycket att göra här och en nyckel är samverkan mellan utbildningsaktörer och näringslivet och övriga arbetsgivare. Svårigheterna att hitta rätt kompetens känns igen såväl i privat som offentlig sektor.

Företagarna välkomnar utredningens ambition att få komvux att fungera bättre i relation till arbetsmarknaden och det övriga utbildningssystemet genom att förbättra förutsättningarna till att ge en likvärdig och individanpassad utbildning över landet samt för att kunna möta en mer diversifierad målgrupp med allt från högt motiverade yrkesväxlare till personer med kort utbildning eller bristande studievana.

Företagarna skulle gärna se att möjligheterna att läsa komvux på distans stärks då det lokala underlaget för en specifik utbildning kan vara lågt, men att det samlade kompetensbehovet hos näringslivet kopplat till en viss utbildning är starkt. En samordning mellan kommuner skulle gynna inte minst de mindre branscher och yrken som är utspridda geografiskt.

Utredningen föreslår en förändring av målformuleringen i skollagens 20 kap. 2 § för att tydliggöra den nya synen på komvux roll. Det ska där framgå att den kommunala vuxenutbildningen utgör en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet och en grund för fortsatt utbildning. Detta är en förändring som Företagarna välkomnar. Det är viktigt, inte bara för att stärka företagens möjlighet till bättre kompetensförsörjning, utan även för individers möjlighet till omställning och yrkesväxling. Ett behov vi ser kommer öka i kommande lågkonjunktur och som en effekt av digitaliseringens påverkan inom en del branscher.

Flexibla högskoleförberedande examen

Utredningen föreslår förändringar för en mer flexibel högskoleförberedande examen. Detta är en god ambition då det är viktigt med goda vägar och möjligheter att läsa upp kurser eller betyg för fortsatta studier på universitet eller högskola.

Betygsrätt som krav

Utredningen föreslår att betygsrätt ska vara ett krav för att komvux-utbildningar ska kunna genomföras på entreprenad. De föreslår även att kommunens uppföljning av utbildning på entreprenad ska stärkas för att säkerställa att utbildningarna lever upp till kraven på god kvalitet. Två bra förslag som tillsammans utgör åtgärder för att stärka kvaliteten. Det är viktigt att motsvarande kvalitetsgranskning utförs för de utbildningar som genomförs i kommunal regi.

Företagarna vill poängtera att när *god kvalitet* definieras bör utgångspunkten vara vad utbildningen syftar till. Är det en yrkesförberedande kurs/utbildning eller utbildning som direkt ska leda till jobb är det viktigt att näringslivets efterfrågan på kompetens är en faktor som vägs in tydligt avgör om kvaliteten är god eller ej.

Yrkespaket inom särskild utbildning

Utredningen föreslår att Skolverket inom ramen för regionalt yrkesvux får i uppdrag att ta fram förslag på nationella yrkespaket inom särskild utbildning på gymnasial nivå. En viktig poäng som utredningen lyfter är att dessa yrkespaket ska tas fram i samråd med branscherna för att säkerställa att kurserna motsvarar kraven för anställning. Detta är bra och viktigt för att ge rätt förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden. Det är av stor vikt för alla studerande, inte minst för de med en intellektuell funktionsnedsättning som det handlar om i detta förslag.

Lärare inom komvux behov av kompetensutveckling

Utredningen beskriver att lärare inom komvux och sårvux har ett uttalat behov av kompetensutveckling. Inte minst blir detta viktigt om gruppen som studerar på komvux blir än mer diversifierade. Löpande kompetensutveckling för lärare och forskning på komvux som utbildningsform är viktigt för att säkerställa en god kvalitet och möjlighet till uppföljning. Likaså bör lärare på komvux ha löpande kontakt med näringslivet för att säkerställa att utbildningen utformas utifrån arbetsgivarnas behov.

Samverkan kring regionalt yrkesvux

Avslutningsvis vill Företagarna ge vår syn på samverkan kring regionalt yrkesvux. Utredningen beskriver att regionalt yrkesvux har lett till en fördjupad och utvecklad regional samverkan. Dock saknas enligt utredningen en tydligare koppling till branscherna och ett mer differentierat utbildningsutbud som motsvarar behoven på flera delar av arbetsmarknaden. Det är just den senare delen som är så viktig. Komvux har med sin lokala och regionala förankring goda möjligheter att utveckla goda samarbeten och en väl fungerande samverkan med företag och arbetsgivare i andra sektorer, för att på bästa sätt möta den efterfrågan som finns. Att utbildningar möter branschens kompetenskrav är av största vikt för att utbildningen ska leda till jobb. Rätt utformat ökar utbildning anställningsbarheten, rustar elever med rätt kompetenser och leder till jobb. För jobb finns det gott om i Sveriges små och medelstora företag.

Företagarna

Patrik Nilsson

Chef Analys & Opinion

Hanna Cederqvist

Expert kompetensförsörjning